

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 240.— Din. za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Potresna katastrofa v Srbiji

Včeraj je zadel Srbijo hud potres

Panika med prebivalstvom. — Porušene hiše in javna poslopja. — Več človeških žrtev. — Velika materijalna škoda. — Potresni sunki se bodo še ponavljali.

Beograd, 16. maja. Včeraj v zgodnjih jutranjih urah je povzročil nenavadno močan in dolgotrajen potresni sunk v Beogradu in okolici strahovito paniko. Ob 3.49 se je zemlja močno zazibala tako, da se je porušilo več dimnikov. Prebivalstvo je v prvem strahu in zmedeni drvelo na ulice in begalo brez cilja okoli. Še le ko so sunki ponehali in so oblačni organi začeli miriti zbegano ljudstvo, se je vrnilo v domove. Epicerter potresa leži južno od Beograda. Po prvih večinioma prebitih vestih se ne da točno presoditi, koliko škode je povzročil potres, vendar pa kažejo vesti iz okolice, da je bil potres nenavaden močan. Posebno so ga občutili v Gornjem Milanovcu in kjer je povzročil ogromno materijalno škodo in je katastrofa zahtevala tudi več človeških žrtev. Materijalna škoda je tudi v Beogradu precej znatna, človeških žrtev pa po dosedanjih ugotovitvah ni bilo.

Prizori po prvih sunkih.

Beograd, 16. maja. Včerajšnji potres je bil največji, kar jih beleži beogradska seizmografska postaja tekom svojega 20-letnega obstoja. Prvi sunk je bil zabeležen ob 3.47 jutraj in je trajal 7 sekund. Drugi sunk je sledil ob 4.17 in je bil nekoliko slabši. Med potresom se je slišalo močno bobnenje. Nato so se ponavljali sunki vse do 8. ure jutraj ter so bili sicer nekoliko krajši, vendar pa razmeroma izredno močni. Epicerter leži 30 km južno od Beograda med Rudnikom in Bukuljami.

Med javnimi poslopiji je najbolj poškodovano poslopje ministrstva javnih del. V vseh sobah so se porušili stropi. Posebno močno je razdelan arhiv, kjer so prevrnjene vse police in razmetane vse listine. Tudi poslopje ministrstva notranjih del je zelo poškodovano. Spodnja tri nadstropja so ostala nepoškodovana, četrto nadstropje in podstrešje pa je skoraj popolnoma razdejano. Lift, ki vodi iz pritličja v gornje prostore ministrskega predsedstva in notranjega ministrstva, je popolnoma razdelan. Po hištvu je skoraj vse prevrnjeno. V novi palači na vogalu Gospodar Jevremove in Skadarske ulice so popokali zidovi in se na več mestih izbočili, tako da obstoja nevarnost, da se cela zgrada poruši. Zanimivo je, da so se ljudje vselili v poslopje, ki še niti ni popolnoma dovršeno, šele pred tremi dnevi. Na odredbo oblasti je bilo poslopje jutraj takoj evakuirano. Dimniki so skoraj po vsem Beogradu porušeni. Tudi na starih hišah je popokalo zidove.

Po ulicah se še danes zbirajo ljudje in govore samo o potresu. Na Terazijah se je porušil požarni zid neke visoke stavbe in padel na poleg stoječo nižjo hišo, predrl streho in strop prvega nadstropja. K sreči so ljudje malo prej zbežali na prosto, tako da nesreča ni zahtevala človeških žrtev. Tudi novo poslopje uradniške zgradbe v Prizrenski ulici je zelo poškodovano. Zidove je na več mestih popokalo, požarni zid pa se je porušil.

Dober zaslužek kavarnarjev.

Potres, ki je izzval splošno paniko, je povzročil tudi mnogo komičnih epizod. Tako po prvem sunku so ljudje zbežali na ulice, tako da pri drugem sunku skoraj nikogar ni več bilo pod streho. Ulice in trge so mahoma napolnile napol obložene ženske z otroki. Mnogi so bili samo v srajčah. Četudi so javni organi skušali pomiriti javno vplivati na razburjeno množico, se ljudje niso hoteli umakniti in nekateri so vse do devete dopoldne begali v nočnih oblačih po ulicah. Drugi zopet so skušali utešiti strah v alkohol in so se še v zgodnji jutranji urah pojavljali na ulicah nakresani »junaki«. Kavarnarji pripovedujejo, da še nikdar niso tako zgodaj prodali toliko »rakije«, kakor ob priliki nedeljskega potresa. Neki predmetni »kafedžija«, ki je bil tudi sam prilično nakresan, je na ves glas hvalil Boga in prosil, naj bi vsak dan tako zgodaj zdrnil zaspane Beograđane. Posebno živo je bilo na Topčedžu in v Košutnjaku, kjer so se zbirali »begunci« in ves dan kampirali na prostem, pričakujoč nadaljnjih sunkov. Drugi zopet, ki so vzeli stvar bolj resno, so na ulicah in trgih molili. Policija in vojaštvo, ki je bilo odrejeno za vzdrževanje reda, je imelo mnogo posla.

Velika panika je nastala tudi med »evagorjari«, ki so nastanjeni na starih tihih pod Košutnjakom. Po prvem sunku so se začeli vagoni premikati in zibati. Prestreženi stanovanke so začeli skakati iz vogonov, ki so mestoma začeli prav naglo drsati listi. Polnane ženske so z otroci bežali na bližnja polja in v strahu pričakovale še večje katastrofe.

Neumestna šala.

Proti poldnevno so se ljudje pomirili, na večer pa si je nekdo dovolil neumestno šalo in razširil govorice, da je odredena evakuacija Beograda, ker napovedujejo strokovnjaki katastrofo. Ljudje so se v strahu obračali na policijo in seizmografsko postajo, kjer so te vesti seveda odločno demantirali. Seizmografski zavod je izdal komunique, v katerem naglašajo, da je glavna nevarnost minula in da ni pričakovati nobene katastrofe. Ugotovljeno je, da je bil včerajšnji potres mnogo huji in močnejši kakor pa leta 1922. Po svoji jakosti se lahko primerja samo s potresom, ki je zadel 1. 1889. Beograd in okolico in ki je takrat povzročil veliko škodo.

Policija je bila ves dan v službi in tudi ognjegašci so bili v stalni pripravljenosti. Vojaštvo je bilo zbrano v vojašnicah, deloma je pa vzdrževalo red po mestu.

Beograd, 16. maja. Vest, ki prihaja o potresu iz okolice, pričajo, da je zlasti južno od Beograda, kjer leži epicenter potresa, zahtevala katastrofa poleg velike materijalne škode tudi več človeških žrtev. Glavni epicenter leži v okolici Bukulje in Kursumlije, kjer so vsi kraji zelo prizadeti. Nobena hiša ni ostala nepoškodovana. Zidove je popokalo, mnogo hiš pa se je popolnoma porušilo. Najbolj je prizadet Gornji Milanovac in Belo Polje, kjer je našlo pod ruševinami smrt nad 20 oseb. Veliko škodo je povzročil potres tudi v Kragujevcu, Čačku, Kruševcu, Valjevu, Arandjelovcu, Lazarevcu, Obrenovcu, Smederevu, Aleksandrovu in Užicu.

Komunique seizmološkega zavoda.

Beograd, 16. maja. Beogradski seizmološki zavod je izdal o potresu sledeči komunikate: »Do 9. ure jutraj so zabeležili aparati 22 potresnih sunkov, od kojih je bil najbližji na razdalji 10 km, a najoddaljeniji na 80 km jugozapadno od Beograda. 10 potresnih sunkov je bilo tako močnih, da jih je bilo mogoče beležiti brez aparatur. Gibanje zemlje je trajalo skoraj ves dan in so aparati do 18.38 zabeležili 38 sunkov. Zvečer se je to število zvišalo na 50.«

Direktor centralnega seizmološkega zavoda Jelenko Mihajlovič domneva, da se bodo manjši potresni sunki ponavljali še več mesecev. Seizmološki zavod je odposlal v potresni epicenter več strokovnjakov, da tam proučijo položaj.

Tudi ljubljanski seizmološki aparati so zabeležili potres.

Ljubljana, 16. maja. V nedeljo je tukajšnji zavod za meteorologijo zaznamoval potres ob 3.48.24 jutraj na razdalji 460 km. Sunk je bil precej močan. Maksimalno gibanje zemlje je znašalo 860 mikronov (v Zagrebu okoli 500). Malo kasneje ob 3.53.12 je bil zabeležen drug nekoliko manjši sunk na isti razdalji. Maksimalno gibanje je znašalo 80 mikronov.

SEATON WATSON V BEOGRADU

Beograd, 16. maja. Danes je dospel semkaj znani prijatelj našega naroda, angleški publicist Seaton Watson. Ki ostane par dni v Beogradu in potuje nato v Niš in od tam v Sofijo in Bukarešto.

ODLIKOVANJE DR. MARINKOVIČA

Praga, 16. maja. Predsednik češkoslovaške republike je odlikoval jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Marinkoviča z redom Belega leva I. stopnje z lentjo.

PAPIRNATI DROBIŽ PO 1 DIN IN 50 PARA PRIDE IZ PROMETA

Beograd, 16. maja. Finančni minister je danes izdal naredbo, da se umakne iz prometa papirnati drobiž po 1 Din, 50 para. Zamenjava se mora zaključiti najkasneje do 30. septembra. S 1. oktobrom izgubi ta papirnati drobiž vrednost. Izmenjava se bo vršila pri finančnih uradah in finančnih delegacijah ter pri vseh davčnih uradih.

VLADNA KRIZA V GRČIJI

Beograd, 16. maja. Danes so se razširile vesti, da je v Grčiji izbruhnila revolucija. Vesti so objavili tudi današnji jutranji listi. Kakor pa se doznavajo, vesti o revoluciji niso resnične, pač pa je izbruhnila vladna kriza.

Popolna solidarnost Male antante

Zaključek konference v Jachimovu. — Mala antanta hot važen faktor miru v Evropi. — Mala antanta se bo zanimala tudi za naš spor z Italijo.

Jachimov, 16. maja. Drugi sestanek konference Male antante se je vršil v soboto od 9. do 12. dopoldne. Po končanem splošnem razmotrivanju o položaju so zunanji ministri začeli razpravljati o specijelnih vprašanjih. Debatna se je vršila v duhu prišrega prijateljstva in odobravanja politike Male antante, ki se že sedem let uspešno uveljavlja in ki je že mnogo doprinesla k ohranitvi miru v Evropi. Vsi ministri so ugotovili, da so vse vesti o sporu v Mali antanti izmišljene. Mala antanta je prestala svojo preizkušnjo v najhujših in najtežjih časih. Ustanovila se je radi skupnih interesov vseh treh članice tako v cilju spoštovanja pogodb in mednarodnih obveznosti, kakor tudi za ohranitev statusa quo. Vse tri države smatrajo za svojo dolžnost, da ostane Mala antanta čvrsta, solidna in trajna ter da dosledno zasleduje svoj smoter: mednarodni sporazum, skupno sodelovanje s sosedi in politično konsolidacijo v smislu ideje in načel Društva narodov.

Zadnja seja se je vršila včeraj dopoldne od 9.30 do 12. ter je bila v prvi vrsti posvečena gospodarskim vprašanjem Male antante. Zunanji ministri so razpravljali o gospodarskem položaju v posrednih državah, o medsebojnih gospodarskih odnosih ter o načinu njihove poglabitve. V zvezi s tem se je vršila tudi razprava o bodočih gospodarskih odnosih s sosednimi državami. Tudi v tem pogledu je bilo ugotovljeno, da glasno naziranje zastopnikov vseh treh držav. O seji je bil izdan komunikat, ki ugotavlja soglasnost v vseh sklepih in popolno solidarnost.

Prihodnji sestanek ministrov Male antante se bo vršil o priliki jesenskega zasedanja Društva Narodov v Ženevi in bodo tudi ob tej priliki izmenjali svoje misli o vseh važnejših problemih, o katerih se je razpravljalo tudi že na sedanjem sestanku, ki pa še niso dozoreli za meritorno razpravo. Prihodnja konferenca Male antante se bo vršila spomladi 1928 v Rumuniji.

Tekom včerajšnjega dne se je doznalo, da so se v inozemstvu razširile vesti o nesporazumu med češkoslovaško in rumunjsko. Tako rumunjski kakor češkoslovaški zunanji ministri sta naprosila novinarje, naj te vesti odločno demantirajo, ker so brez vsake podlage. V soboto popoldne so zunanji ministri z ostalimi člani delegacij posetili Karlovo Vari in Marijanske Lazne, kjer je jugoslovenska kraljica Marija sprejela zunanje ministre. Včeraj popoldne so delegacije odpotovale v Prago, kjer je priredil zunanji minister dr. Beneš zvečer banket. Danes bodo zunanji ministri sprejeti pri prezidentu Masaryku. Delegacije se bržkone jutri vrnejo preko Budimpešte v Beograd odnosno Bukarešto.

Sporodno s konferenco zunanjih ministrov Male antante se vrši tudi konferenca novinarske Male antante. Konferenco je v imenu Jugoslovenskega novinarskega Uruženja otvoril podpredsednik poslanec Smoldež. Za predsednika konference je bil izvoljen dr. Sychra. Nato so posamezni komiteji

poročali o svojem delovanju. V svrhu podrobne razprave o posrednih vprašanjih je bilo izvoljenih 9 komisij. Konferenca bo trajala več dni.

Jachimov, 15. maja. Po včerajšnji zaključni konferenci so zunanji ministri Male antante sprejeli novinarje in jim podali daljše izjave o uspehu konference.

Rumunski zunanji minister Mitileneu je prvi povzel besedo in naglasil, da lahko popolno ugotovi solidarnost vseh treh držav Male antante, poudarjajoč, da je dobro, da izve vse svet, da Mala antanta je in bo ostajala kot predstavnica naših skupnih interesov. Odnosaji vseh držav Male antante in kot celota so namuram Franciji prišrtni. V tej točki ni nobene razlike. Tudi namuram ostalim veleislam smo v prijateljskih odnosih. Prijateljstvo med Italijo in Rumunijo je za Rumunijo dragoceno. Z Nemčijo smo v dobrih, s Poljsko v najboljših odnosih. Tudi stiki z Avstrijo so zadovoljivi. Ugotoviti je treba, da je Avstrija pokazala življenjsko silo, kar dokazujejo tudi pogodbe, ki bodo njeni položaji v Srednji Evropi še bolj utrdile. Če prejšnja rumunska vlada je uvedla pogajanja o arbitražni pogodbi z Avstrijo in upa, da bodo ta pogajanja kmalu končana in pogodba podpisana. Glede odnosov Male antante namuram Madžarski je naglasil, da so vse države Male antante eno in da odkrito žele odstranitev vseh težkoč, ki doslej ovirajo razvoj tesnejših vezi. Mala antanta nikakor ne more popustiti s svojega stališča, ki bazira na mirovni pogodbi in zasleduje miroljubno politiko. Ni nam v interesu Male antante, marveč tudi v interesu Madžarske, da sklene trgovinske pogodbe. Nobena država Male antante pa ne bo sklepala kakršnihkoli pogodb brez sporazuma s ostalimi zavezanici. Kar se tiče sovjetske Rusije je ostalo stališče Male antante neizpremenjeno. Glede tiranskega pakta je Mitileneu naglasil, da je in ostane Rumunija zaveznica Jugoslavije. Izrazil je željo, da bi prišlo med Jugoslavijo in Italijo čim prej do sporazuma in da bi se odstranile vse ovire za nesporazum. Vprašanje združitve Avstrije in Nemčije za enkrat še ni aktualno. Stališče Male antante pa je tudi v tem vprašanju ostalo neizpremenjeno.

Jugoslovenski in češkoslovaški zunanji ministri sta podala popolnoma slične izjave.

Milan, 16. maja. Posebni poročevalec »Corriere dela Sera« doznavajo, da je jugoslovenski minister dr. Marinković na konferenci Male antante obirno poročal o odnosih Jugoslavije do Italije. Ker tudi češkoslovaški zunanji minister podpira jugoslovenske težnje, je dr. Marinković dosegel, da se bo začela Mala antanta intenzivnejše zanimati za jugoslovensko - italijanski spor in so bili že na tej konferenci storjeni to, zavezo važni sklepi. Jugoslovenski zunanji minister dr. Marinković je pozval jugoslovenskega poslanika v Rimu Milana Rakića, naj ga v torek pričakuje v Mariboru, da ga med potjo do Beograda informira o novem položaju.

iz dobro poučenega vira, da ministrski predsednik ni dobil zahtevanega volilnega mandata, kakor se je v nekaterih krogih pričakovalo in kar se je zlasti v krogih Demokratske zajednice z vsemi sredstvi forsiralo.

Položaj je tak, da se danes sploh ne ve, kdaj bo Narodna skupščina razpuščena. Današnja »Pravda«, glavni organ davidovičevcev, ki je zadnje dni z vso sigurnostjo zatrjevala, da se Vučković ne bo vrnil iz Vrnjačke banje brez volilnega mandata in ukaza o razpustu skupščine, piše danes, da so nastale nove težkoče, ki se niso dale odstraniti pred 15. majem. Ali je ministrski predsednik pri tej priliki predložil kralju izpopolnitev vlade, se bo izkazalo šele po njegovem povratku. V političnih krogih pa se domneva, da pred povratkom zunanjeje ministra dr. Marinkovića iz Prage sploh ni pričakovati kakršnihkoli sprememb.

Propagandna vožnja motociklistov

Da posreši zanimanje za motociklizem in motociklistični sport vobče, je priredil agniti »Motoklub Slovenija« pod vodstvom svojega predsednika prof. dr. Zakarja propagandno vožnjo po Ljubljani, ki je krasno uspela in bo brez dvoma povečala zanimanje za to panogo sporta.

Propagandna vožnja se je udeležilo dopoldne v Ljubljani okoli 50 motociklistov, med njimi dobra polovica s priklopnimi vozovi. Start je bil z veseljima, ki je bil obenem tudi zbiralski vse vozačev. Impozantna povorka s cvetjem, zelenjem in trakovi okrašenih voz je krenila okoli 10.30 z veseljema v mesto. Zastopane so bile skoraj vse trvdke, najštevilnejše gotovo lahki B.S.A., težki »Harley Davidson«, dalje tipi »Ariel«, »Indian«, »Peugeot«, »Wanderer« itd. Trvdka Fran Herzmansky je zelo okusno okrasila večino voz.

Dolga povorka je med gostim špalirjem občinstva krenila na Bleiweisovo in od tu na Rimsko cesto, nato po Vegovi ulici, preko Kongresnega trga, Wolflove ulice, Marijinega trga, Miklošičeve, Masarykove in Dumajske ceste Selenburgove ulice nazaj na Kongresni trg, kjer je bilo fotografiranje. Bil je lep pogled na dve široki vrsti voz. Po prisrčnem pozdravljanju so se motociklisti razšli.

Dopolodne je »Motoklub« priredil propagandno vožnjo v Logatec, ki je lepo uspela. Vožnje se je udeležilo 27 voz. Po kratkem odmoru, tekom katerega so se udeleženci malo pokrepčali, se je povorka vrnila v Ljubljano. Omeniti moramo še, da je bila trvdka Camerik tako ljubezna, da je stavila novinarjem dopoldne in oopoldne na razpolago svoj avtomobil »Tatra«, tako da so lahko sledili prireditvi.

Ljubljanska porota

Ljubljana, 16. maja 1927.

OKO MU JE POKVARIL.

Prva razprava letošnjega poletnega zasedanja je obravnavala zadevo 34letnega čevljarja Jožeta Steteta iz Trčica, ki je na Silvestrovo l. 1926. v gostilni Blaža Hribarja na veselici težko poškodoval Vinka Rozmanna. Fantje iz Kriza so se namreč sprijeli. Stete je ves čas iskal priliko za boj. Brata Rozmanna so v plesni dvorani obstopili fantje iz Kriza. Vinko Rozman jih je miril, prišel je Stete, ga zadel s pivsko steklenico udaril po glavi tako močno, da se je steklenica razbila. Potem ga še sunil zadel na glavo z odprtim nožem, a zaključil je s tem, da mu je iz bližnje mize vrgel v čelo dva kozarca in litrsko steklenico. Drobci stekla so se zapili tangu v oči, na obeh je odpadel del šarenice, desno oko so sicer zdravniki rešili, a levo so morali izrezati.

Obtoženec je čvrst, širokopleč mož, srednje postave in prikupljivega obraza, oče treh otrok. Takoj, ko je sedel na zatožni klopi, je tilo zaplakal. Na predsednikovo vprašanje, jeli razumel obtožnico in dali se čuti krivice, je odgovoril nikalno. Nato je pripovedoval, kako je prišlo v gostilni do nesodnega spopada. V splošni zmešnjavi, ki je običajna pri vseh fantovskih pretepih, obtoženec baje niti opazil ni, da je vrgel dno razbitega kozarca Vinku Perkotu v glavo. S Perkom sta bila doslej prijatelja in zato obtoženec smatra, da svojega dejanja ni zakrivil nametoma. Zgodila se je pač nesreča. Obtoženec trdovratno taji vsako krivdo in hoče naprtiti odgovornost slučajnemu naključju.

Nato se je pričelo zasliševanje prič. Priča Anton Perko pripoveduje, da je obtoženec rekel, da so noveletna voščila hlinavska. Pretep se je namreč vršil na Silvestrovo in fantje so si voščili srečno novo leto. On je šel v drugo gostilno in ko se je vrnil, so že pele po glavah in ramah razposajenih fantov pivske steklenice. Priča Edvard Lang, obtoženecev svak, je videl le: teti kozarce, ki jih je moral Jože Rozman, moža pa ni videl pri nikomar. Priča France Cadež ni prišel k razpravi, zato ga bodo orožniki privedli s prihodnjim vlakom.

Zaslišane so bile še nekatere druge priče, kakor je predsednik zaslišal gostilničarja Hribarja in ga vprašal, kako se je razvila fntovska bitka. Gostilničar je izjavil, da je vsega kriv Jože Rozman, ki je fanti zmerjal z barabami. Pretepači so razbili gostilničarju mnogo kozarcev in steklenice. Sploh so priče izpovedale, da je Jože Rozman sam iskal boja. — Ob sklepu lista obravnava še traja.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Effekti: investicijsko posojilo 84, 85; Vojna škoda 339, 339.50; Zadolžnice Kramjske deželne banke 20, 22; Zastavni listi Kramjske 20, 22; Celjska posojilnica 195, —; Merkantila Kočevje 95, 100, zaklj. 98; Prastrediona 850, —; Kreditni zavod 160, 170; Strojne tovarne —, Trbovlje —, 490; Vevče —, 140; Stavbna družba 55, 65; Sesir 104.

ZAGREBSKA BORZA.

Effekti: 7% invest. pos. 1921 84.75—85, 24% drž. rente za ratnu štetu 339.50—339.50—339.75, Ljubljanska kreditna 150—152, Hrv. eskomptna banka 95—96.50, Kreditna banka Zgb. 93—95, Hipotekarna banka 61—61.50, Jugobanka 93—95, Prastrediona 850—860, Drava d. d. Ostjek 595—610, Devize: Amsterdam 22.75—22.85, Dunaj 800—803, Berlin 13.45—13.517, Budimpešta 992.50—995.50, London 3.417—3.08.17, London ček 276.20—277, Newyork 56.725—56.925, Paris 222.08—224.08, Praga 168.28—169.02, Curih 10.935—10.965.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih: Beograd 9.13, Pariz 20.365, London 25.2525, Newyork 520, Milan 28.16, Praga 15.40, Dunaj 73.20, — Trst: Beograd 32.55, London 89.70, Curih 353.

Kavo zboljšate
s Kolinsko cikorijo!

Glad in beda v Hercegovini

Prebivalci Hercegovine uživajo travo in umirajo od glada. — Pretresljivi prizori v hercegovskih selih. — Potreba nujne pomoči.

Posnemamo po »Politiki« naslednjo strašno sliko bede, ki jo preživlja prebivalstvo Hercegovine:

Mostar se je budil iz sna, ko smo krenili z avtomobilom po cesti širom Hercegovine. V nepolnih 20 minutah smo sredi pušave. Srečujemo seljake z motikami, ki v skupinah gredo v mesto ponujat svojo delovno moč vinogradnikom iz okolice. Mnogo jih je iz okolice Imotskega, ki so prehodili po 70 do 80 km in iščejo zaslužka. Srečujemo tudi seljake, ki ženejo v Mostar osličke s tovori drv, da jih prodajo in za denar kupijo živeža, na katerega čaka doma prestrašena deca.

Kmalu ugledamo prizore bede. Srečamo staro, onemoglo, izmorgano seljakino Nando Redžičevo iz Gorice. Pred seboj žene mršavega oslička, obloženega s par poleni. Gre v Mostar. Od njene vasi do Mostarja je 22 kilometrov. Doma ima štiri negodne otroke. Mož in sin sta ji padla v vojni. Ustavimo avto in pristopimo k stanki. Z zamolklim, onemoglim glasom nam pripoveduje svoje težave:

— Grem v Mostar. Upam, da bom za dva dobita kakih pet dinarjev. Kupila bom moko in skuhalo močnik.

Pred nami se razprostira Mostarsko blato, ki je začel razliti iz jezera. Voda se pokriva dve tretjini zemlje in vsaka ped suhe zemlje je skrbno obdelana. Toda ne smemo se varati. Tu ni mogoče sejati žita in koruze, ker ni dovolj časa, da bi dozorela. Tu sejejo sirki, ki je sličen prosu, kakor ga sejejo tudi okrog Beograda in Zemuna na močvirnem terenu. Uporaba sirka je različna. Dočim ga drugod uporabljajo za živalsko krmo in za metle, ga tu meljejo in moko porabljajo za kruh, ki je pa tako črn kakor oglje. Lani je Mostarsko blato popolnoma propadlo, ker je voda pomladi prepozno usahnila in v jeseni prezgodaj prišla. Ljudstvo je ostalo tudi brez sirka. Mostarsko blato pretežno služi kot livada, kjer kosijo travo. Na regulacijo močvirja pa še nihče ne misli, četudi bi to bilo vrlo rentabilno.

V okolici »blata« so njeve parcelirane. Videli smo njivo, veliko kakih 7 oralov, ki ima 30 raznih lastnikov. Pred krčmo Franja Ivkiča smo povpraševali, kaj jedo ti ljudje. Seljanka Iva Zorko nam je prinesla pokazat precejšen šop trave, kakršno uživajo tamošnji vaščani. Bilo je v šopu kakih 20 travnih vrst. Trava je najrazličnejša, toda ker je letos suša, ni niti trave za hrano. Okrog Mostarskega blata so ure daleč vasi, kjer 90% prebivalstva nima niti kilograma koruze v hiši. To so vasi: Polog, Dobrič, Dragova, Draga, Knežpolje, Goranci, Raška gora, Dorežnica, Britvica, Jare, Izbično itd. Vinogradi so letos propadli.

Zemlja je popolnoma izčrpana in je lani 50 kg semena dalo samo 100 kg plodu. Tobak plačujejo tu povprečno z 12 do 15 Din, a od tega je odbit davek in druge dajatve. Tako skoraj niti eden seljak ničesar ne dolguje državi.

Ko sedimo pred krčmo, pride mimo razstrgan in neobrit seljak Jure Antič iz Jara. V rokah nosi kokoš na trg v Mostar. Vprašamo ga: zakaj prodaja kokoš, ki mu nosi lajca? Odgovarja, da nima sploh ničesar več, kar bi se prodal. Strmuje se svoje bede. Njegovo bledo košato lice jo izpričuje, a potrjuje to tudi samo dejstvo, da bo Jure Antič od svoje vasi do Mostarja pešal celih 20 kilometrov, da bo prodal eno samo kokoš, za katero bo dobil 15 dinarjev.

Oglasimo se v franciškanskem samostanu, kjer nas sprejmejo in nam razkažejo bedo v okolici. Zglasimo se v hiši Jože Marušića, ki ima ženo, mater in troje otrok. V hribovitem ozemlju ima tri nivetice in dobiva letno po 250 kg koruze. Ima tudi tri ovce in eno kravo. Tobaka ne sadi. Pripoveduje nam žalostno, da že 40 dni ni deževalo in ni mogoče ničesar sejati. Tako

obupno stanje, kakor letos, je bilo pred 20 leti, a takrat niti od daleč ne tako katastrofalno. Njegovi otroci nudijo vtis do skrajnosti izmučenih ljudi, ki se vzdržujejo z dnino. A vse leto je dela kvečemu 30 dni, nato pa ni več dobiti zaslužka.

Posetili smo še Nikolaja Čuzića. To je vojni invalid brez leve noge. Ima ženo in dvoje otrok. Žita nikat ni pridelal, ker nima svoje zemlje. Njega in obitelji vzdržuje stara mršava krava. Na poti v Posušje srečamo onemoglega, domala nagega Sloveka. Mož je star kakih 30 let, a ker je ves zaraščen in onemogel, izgleda neprimerno starejši. Na lico vidimo resignacijo in uvidevamo, da v popolni onemoglosti jedva odgovarja. Komaj izvečemo iz njega, da se zove Cvitan Bašić in da ima osem otrok. Vse njegovo imetje tvori kravica in troje ovce. Drugih dohodkov nima. Nihče izmed njegovih ni ničesar izučil, a z dnino ne morejo dobiti zaslužka, ker ni dela. Kolikor so imeli žita, so ga potrošili že pozimi in že od novega leta jedo samo travo. Ko smo ga hoteli fotografirati, je zbral svoje moči in se začel umikati, češ da ga je sram, da bi ga fotografirali v takem stanju. Neki seljak, ki je ravno prišel mimo, nam je pripovedoval, da je Bašić od gladovanja in obupa začel nekoliko blazneti.

Krenili smo dalje preko same skalnate pustinje. Na drugi strani prepado vidimo tu in tam kako obdelano njivico. Hercegovsko ljudstvo pač izkoristi vsako ped zem-

lje. Po 20minutni vožnji nas opozori spremljevalec, frančiškan Čujič, na vas Gročinec, kamor bomo kmalu dospeli. Ustavimo avto in izstopimo. Pred nami je kakih 20 nizkih kočic. Okrog njih in poleg tava več populnca nagle otroke. Stopimo v prvo bajto. Pod oboji se vije dim z ognjišča. V hiši vlada strašno vzdušje in smrad. Vse je črno od dima. Kraj ognjišča sedi bedna ženska in poleg nje dete, staro kakega pol leta, bledo in mršavo. Vseh otrok je pet. Letno pridelajo kakih sto kilogramov koruze. Zivine nimajo. Pač, imeli so kravico, ki pa jo je vzel gospodar za dolgo.

Potrti radi bede teh dobrih ljudi, ki sto-ično prenašajo svojo bridko usodo in se nadejajo nagle pomoči, se poslovimo in nadaljujemo pot širom bedne Hercegovine.

Svojo ljubico umoril

V petek zjutraj so našli v nekem gozdu na Moravskem mrtvo 18letno Marijo Spiljerjevo. Truplo je ležalo na tleh s prekrizanimi rokami. Dve rani sta pričali, da gre za umor. Ena kroglja je prebila mladenki prsa pod srcem, druga pa glavo. Truplo je našel neki delavec, ki je takoj obvestil bližnjo orožniško postajo.

Sodna komisija je ugotovila, da je morilec streljal iz neposredne bližine. Spiljerjeva je odšla 10. maja s svojim očetom v Hradec k zdravniškemu pregledu. Ker je morala redno prihajati k zdravniku, je ostala pri sorodnikih v bližnji vasi. V četrtek dopoldne je odšla iz vasi in se ni več vrnila. Dekle je imelo že dalj časa ljubavno razmerje z nekim kmetijskim fantom, čigar

roditelji pa niso dovolili, da bi se poročila. Nato sta se zaljubljenca domela, da izvršita samomor. Fant je prinesel revolver in ustrelil v gozdu svojo ljubico v prsa. Videč, da se ni mrtva, ji je pognal drugo krogljo v glavo. Nato se je hotel ustreliti, toda opazil je, da sta bila v revolverju samo dva naboja. Ves obupan je vzel revolver proč in pobegnil. Orožniki so ga kmalu izsledili in izročili okrajnemu sodišču.

Zima v maju

Na Češkoslovaškem, zlasti na Moravskem in Slovaškem, imajo zelo hladno vreme. V gorskih krajih je padla temperatura pod ničlo, v dolinah se pa zvečer in ponoči drži okrog ničle. V nekaterih krajih srednje Moravske je naletaval pretekli teden več dni zaporedoma sneg. Mraz je napravil veliko škodo na sadnem drevju, zlasti na oreh. Tudi črešnje so uničene.

V Podkarpatski Rusiji je mraz postal tudi vinski trto. Nekatere vinograde so vinogradniki pravočasno rešili na ta način, da so ponoči zažigali kresove. V splošnem je mraz uničil nad 50 % vinske trte, tako da bo letina zelo slaba. Škoda na sadnem drevju, sočivju in zelenjavi je neprečelnjiva.

× Proces Sacco in Vanzetti. Iz Bostona poročajo, da je 61 profesorjev prava podpisalo prošnjo za revizijo Saccovega in Vanzettijevega procesa. Prošnja je bila izročena guvernerju države Massachusetts, M. Fulberju.

XI. razstava Narodne galerije

Vodstvo dr. Izidorja Cankarja po razstavi v nedeljo ob 11. uri.

Ob priliki XI. razstave Narodne galerije se je širši slovenski inteligenci deloma po pravici očitalo, da nima smisla za naše umetniško življenje. Trezni kritiki so pa obenem uvideli, da se s strani merodajnih činiteljev mnogo premalo stori, da bi se inteligenčni krogi, ki nimajo direktnih stikov z našim umetniškim udejstvovanjem, mogli odkrito in umevno zanj zanimati.

Včerajšnje vodstvo dr. Izidorja Cankarja po razstavi je dokazalo, da tudi naša elita ni popolnoma otopena za višje vrednote lepote in umetnosti in da bi v tem pogledu pri mnogih navideznih indolentnostih izginila, če bi merodajni faktorji poskrbeli za resnično in pravilno vzgojo v umetnosti. Narodna galerija je pričela s to težavno nalogo in upajmo, da bo s tem našim ustvarjajočim umetnikom prihranila marsikatero skrb in razočaranje.

Udeležba je bila prav častna, čeprav se je mnogi niso udeležili, ki bi se jih človek nadejal srečati v Jakopičevem paviljonu in ne v blazirani gneči na šetalšču, kakor se je včeraj zgodilo.

Gospod predavatelj je za uvod na kratko omenil namen predavanja. Objasnijo naj bi impresionistično umetnost kot revolucionarni pokret v drugi polovici preteklega stoletja ter velike napore in žrtve naših starih najizrazitejših predstavnikov te nove umetniške struje, Jakopiča, Jame, Sternena in Vesela. — Veselov Polak n. pr. pona-

zoruje prav jasno umetniško stremljenje pred impresionizmom, takozvano objektivno gledanje sveta. Umetnik ni slikal svet tako, kakor ga je videl, marveč tako, kakršna je impresionistična struja je pa trdila nasprotno in njeni predstavniki so začeli slikati tako, kakor so videli. Za primer je g. predavatelj opozoril na Jakopičevega »Sretnika«. To novo gledanje sveta je čitalo globoko v filozofskem prenovljenju tiste dobe in ni bilo le kaka kaprica tistodobnih ljudi. Da je novo slikanje povzročilo naravnost besno ogorčenje, je razumljivo, kajti med nami je mnogo konservativnih, pa tudi mnogo naprednih mož.

Na Jaminih pokrajinah se more dometi, kako je impresionist premagal večne probleme prostora in zraka, ki so novim pionirjem v umetnosti povzročali dokaj težko. — Impresionizem je bil v začetku zgolj naturalizem. V vseh časih pa so čisto naturalistične periode navedmo le kratke, in tako se je tudi v najzrelejši dobi impresionizma porodila v globinah poezija. — Zadnja Jakopičeva dela, kakor »Pravljica«, »Ob košnji« itd. so že premagali impresionizem.

Gospod predavatelj je na Sternenovih delih pokazal njegov umetniški razvoj od nemške »Pokrajine« iz študijskih časov do dovršene »Deklice s knjigo«. Sterneni ne dosegljivi v tehniki in z najmanjšimi sredstvi doseže neopredeljene uspehe.

H koncu je g. predavatelj omenil naravnost občudovanja vredne žrtve naših starih orodov ledine v drugi polovici preteklega stoletja in velik pomen umetniškega ustvarjanja Jakopiča, Jame, Sternena in Vesela v razvoju naše umetnosti in kulture sploh.

Samo še danes!
Kolosalni, senzacional
no-pustolovni vefilm

V gorečem vlaku...

(KRALJ SREBRA.) Napete scene. — Imenitna režija. — Lepi igralci. — Izvrstna igra. — Lepo pokrajinske slike. — Satanski tempo. — Ljubav ali kome? — Milijonska dedščina. — Otmica pri poroki. — Stari čudak in mlado srce... — Monte Carlo. — Milijoni... Skrivnostni salon. — V gorečem vlaku. — En korak pred smrtjo... — Goreč dirajoči ekspresni vlak pada v globoko reko. — Skok z vlaka na vlak. — Eleganti pustolovci. — Boj za ljubljeno bitje... — Sreča dveh ljubečih se srce, nagrada za prestane skušnjave. — Tempo! — Senzacija. — Salon — Ljubezen. — Pustolovščina. — ZA OBILO SMEHA JE TUDI PRESKRBLJENO! — Preskrbite si vstopnice v predprodaji!

Predstave točno ob: 4., pol 6., pol 8, in 9.

Cene niso zvišane!

Cene niso zvišane!

ELITNI KINO MATICA

najudobnejši kino v Ljubljani. — Sredina mesta. — Telefon 2124.

!! Zastonj !!

Vam zlikamo obleko, če nam prinesete do konca t. m. 2 obleki v likanje. Likanje se izvrši na najmodernejši ameriški način. V 10 minutah Vam zlikamo obleko, prišijemo gumbe in druge malenkosti. Vse to za ceno 20 Din.

Tip-Top

modni salon, avtomatično likanje

Ljubljana, Tavčarjeva 3

1228

Omare za led

raznovidne, prodajam; izvršim jih tudi po posebnem naročilu kupca. — S. Praprotnik, Jankova 7. 1223

Lokal za trafiko

iščem v Rožni dolini na prometnem kraju. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Lokal/1190«. 1223

Masívno pohištvo,

svetlo politirano, masívno, novo — zelo ugodno napredaj. — Naslov pove upravo »Slovenskega Naroda«. 1225

Mamice!

30 otroških vozičkov raznih vzorcev se prav poceni razprodaja — v tovarni »Tribuna«, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 79/L

Vdova-posestnica

na Gorenjskem želi znanja v svrhu možitve z drž. uradnikom; starost 40—50 let. — Dopolni pod »Gorenjsko/1209« na upravo »Slov. Naroda«. 1225

Gostilno

dobro idočo, na prometnem kraju v mestu — iščem v naselju; event. tudi kupim. — Ponudbe pod »Gostilno/1207« na upravo »Slov. Naroda«. 1225

Stanovanje

sobe in kuhinje, ev. dve sobi — išče miren boljši zakonski par v novi ali stari hiši. — Ponudbe pod »Stanovanje/1177« na upravo »Slov. Naroda«. 1225

Najstarejša slovenska plesarska in igrarska delavnica

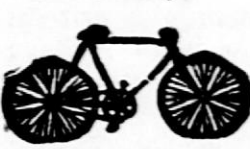
Ivan Bricelj, Ljubljana, Dunajska cesta 15 in Gosposvetska cesta 2 (dvorišče kavarne »Evropa«).

Se priporoča. — Izvršitev točno, cene zmerno. 78/T

5000.— Din

nujnega posojila išče uradnik proti dobri obresti in garanciji. — Ponudbe pod »Takoj/1194« na upravo »Slovenskega Naroda«. 1225

Kolesarji!

Dvokolesa v ceni zelo padla. Pneumatika Michelin, Dunlop. Ceniki franco. — Prodaja na obroke. — F. Batjel, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 78/L

Zahvalnica

Gosp. lekarnar Blum, Subotica. Čast mi je obvestiti Vas, da so mi Vaše Larucin kapsule jako dobro pomagale pri spolni bolezni in da je kapa po vsem prenehala. S spoštovanjem M. L. LESKOVAC. Larucin kapsule se dobivajo po Din 20.— po vseh lekarnah. — Glavno skladišče: Apoteka Blum, Subotica. 74/L

Gospodična

z večletno prakso, z dobrimi spričevili, zmožna slovenskega in nemškega jezika — želi mesta v pisarni ali trgovini. — Ponudbe pod »Ljubljana/1211« na upravo »Slov. Naroda«. 1225

Vpokojenec

star 50 let, zdrav in močan, dober računar, išče službo skladiščnika ali vratarja. — Ponudbe pod »Zanesljiv/1192« na upravo »Slov. Naroda«. 1225

Trgovski pomočnik,

vojaščin prost, išče službo. — Nastopi lahko takoj. — Cenj. ponudbe pod »Takojšen nastop 1164« na upravo »Slov. Naroda«. 1225

Kolesa in šivalne stroje

nudi najceneje Nardin in drug. Ljubljana, Poljanska cesta 31. Izvršuje vsa popravila. Oglejte si zalogo in ceno, predno kje kupite. 1202

Ločenec

star 30 let, želi znanja z ločenko, event. s samostojno gospodnično ali gospo, staro 20 do 28 let, Tajnost zjamčena. — Dopolni pod »Poletje/1178« na upravo »Slov. Naroda«. 1225

Strojni ključavničar

dobro delavec, zmožen slovenskega in nemškega jezika, izučen v večji tovarni — išče službo. Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod »Ključavničar 1179« na upravo »Slov. Naroda«. 1225

VENECIN

731

izredna zdravilna voda proti revmatizmu in išiasu, želodčnim in črevesnim boleznim ter za nego ran se dobiva zopet v vsaki lekarni in drogeriji. Skladišče za grosiste: Isis, d. d., Ljubljana.

-- Lekarna -- v Beogradu

pri Sv. Trojici, v Bosanski ulici št. 8, se prodaja zaradi smrti lastnika. Več pove Stevan L. Vagner, advokat, Beograd, Knez Miletina št. 5.

Mesni pogrebni zavod

Potrtega srca ni v neizmerni žalosti naznanjamo, da je naša srčno ljubljena soproga, skrbna, zlata mamica, preč dobra hčerka, ljuba sestra, teta in svakinja, gospa

Frida Kasparovič

v nedeljo dne 15. t. m. po dolgi in mučni bolezni, previdena s svetotajstvi za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši v torek, 17. maja ob 5. uri popoldne iz drž. bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 16. maja 1927.

Kapetan I. kl. Milan Kasparovič, soprog. — Josip, sin. — Josip pl. Supančič, general v pok., oče. — Marija, vdov. Jurman, Roza, por. Barle, Gabrijela, sestre in vse ostalo sorodstvo.

Ivana Kodela

vdova trgovca

v nedeljo dne 15. t. m. po dolgi mučni bolezni, prevadena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb predrage nam preminule bo v torek, 17. t. m. ob ½ 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Rimska cesta 11, na pokopališče na Vič.

V Ljubljani, dne 16. maja 1927.

Žalujejo rodbrine: Kodela, Brodnik, Bizjak in Auman.

Darujte za spomenik kralju Petru Osvoboditelju!

Urejuje: Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno«: Fran Jezeršek. — Za iskatni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.